

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

23 juni 1998

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET

– van mevrouw Mia De Schamphelaere en de heren Herman Suykerbuyk en Robert Voorhamme –

**houdende uitvoering van artikel 37bis van de bijzondere wet
van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen**

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET

– van de heer Paul Van Grembergen c.s. –

**houdende het betrekken van senatoren, bedoeld in artikel 67, § 1, 1° van de Grondwet,
bij de werkzaamheden van het Vlaams Parlement**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Reglement en Samenwerking
uitgebracht door de heer Jacques Timmermans**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Norbert De Batselier.

Vaste leden : de heren Leo Delcroix, Johan De Roo, Marc Olivier, Herman Suykerbuyk, Johan Weyts ;

de heren André Denys, Jacques Devolder, Francis Vermeiren ;

de heren Gilbert Bossuyt, Jacques Timmermans ;

de heren Filip Dewinter, Luk Van Nieuwenhuysen ;

de heer Paul Van Grembergen ;

de heer Jos Geysels.

Plaatsvervangers :

de heer Joachim Coens, mevrouw Mia De Schamphelaere, de heren John Taylor, Walter Vandenbossche, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Ward Beysen, Marc Cordeel, Mandus Verlinden ;

de heren Patrick Hostekint, Marcel Logist, Michiel Vandenbussche ;

mevrouw Marijke Dillen, de heer Jan Penris ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh ;

mevrouw Vera Dua.

Zie :

254 (1997-1998)

– Nr. 1 : Voorstel van bijzonder decreet

– Nr. 2 : Amendement

Zie ook :

252 (1997-1998)

– Nr. 1 : Voorstel van bijzonder decreet

INHOUD

	Blz.
1. Inleidende uiteenzettingen in de Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften	4
2. Eerste bespreking in de Commissie voor Staatshervorming, Algemene zaken en Verzoekschriften	6
3. Hervatting van de bespreking in de Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften	7
4. Artikelsgewijze bespreking in de Commissie voor Reglement en Samenwerking	8
5. Eindstemming	8

DAMES EN HEREN,

Het voorstel van bijzonder decreet van de heer Paul Van Grembergen c.s. houdende het betrekken van senatoren, bedoeld in artikel 67, § 1, 1° van de Grondwet, bij de werkzaamheden van het Vlaams Parlement (Gedr. St., Vl. P., 1995- 1996, nr. 252/1) en het voorstel van bijzonder decreet van mevrouw Mia De Schamphelaere en de heren Herman Suykerbuyk en Robert Voorhamme houdende uitvoering van artikel 37bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (Gedr. St., Vl. P., 1995- 1996, nr. 254/1) werden initieel door de plenaire vergadering verwezen naar de Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften.

De Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften besprak de voorstellen op 28 maart 1996 en op 1 oktober 1997. De heer Etienne Van Vaerenbergh werd aangeduid als verslaggever.

In de Commissie voor Reglement en Samenwerking bleek bij de bespreking van de wijzigingen van het Reglement dat voor de voorgestelde wijziging van artikel 26 van het Reglement de goedkeuring nodig was van een bijzonder decreet. Het voorstel van bijzonder decreet van de heer Paul Van Grembergen c.s. houdende het betrekken van senatoren, bedoeld in artikel 67, § 1, 1° van de Grondwet, bij de werkzaamheden van het Vlaams Parlement (Gedr. St., Vl. P., 1995- 1996, nr. 252/1) en het voorstel van bijzonder decreet van mevrouw Mia De Schamphelaere en de heren Herman Suykerbuyk en Robert Voorhamme houdende uitvoering van artikel 37bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (Gedr. St., Vl. P., 1995- 1996, nr. 254/1) werden op 9 juni 1998 door de plenaire vergadering verwezen naar de Commissie voor Reglement en Samenwerking.

De Commissie voor Reglement en Samenwerking behandelde de voorstellen op 16 juni 1998.

De voorstellen werden in samenhang behandeld. Het voorstel van bijzonder decreet van mevrouw Mia De Schamphelaere en de heren Herman Suykerbuyk en Robert Voorhamme houdende uitvoering van artikel 37bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (nr. 254) werd als basistekst voor de besprekingen gebruikt.

De Commissie voor Reglement en Samenwerking besliste met 7 stemmen bij 2 onthoudingen dat er geen reflectietermijn en reflectienota's zullen zijn.

De Commissie voor Reglement en Samenwerking nam kennis van het verslag van de besprekingen in de Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken.

1. Inleidende uiteenzettingen in de Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften

A. Inleidende toelichting bij het voorstel van bijzonder decreet houdende het betrekken van senatoren, bedoeld in artikel 67, § 1, 1° van de Grondwet, bij de werkzaamheden van het Vlaams Parlement

De wenselijkheid om de rechtstreeks verkozen senatoren snel te betrekken bij de werkzaamheden van de Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften vormt de aanleiding tot het voorstel, aldus de indieners. Ze herinneren eraan dat de commissie sinds 29 februari 1996 de discussienota voor een verdere staatshervorming (Stuk 253 (1995-1996) - Nr. 1) behandelt. Het is volgens de indieners niet uitgesloten dat uit deze besprekingen conclusies getrokken worden die initiatieven op het federale vlak noodzakelijk maken. Wanneer de rechtstreeks verkozen senatoren bij de besprekingen terzake in het Vlaams Parlement betrokken zijn, zal het volgens de indieners gemakkelijker worden om op federaal vlak gestalte te geven aan de verwachtingen van het Vlaams Parlement inzake een nieuwe staatshervorming.

De indieners hebben het voorstel in algemene termen willen formuleren om een maximalistische toepassing van artikel 37bis van de bijzondere wet op de hervorming van de instellingen mogelijk te maken. De concrete modaliteiten van de associatie dienen volgens het voorstel in het Reglement van het Vlaams Parlement te worden geregeld. Het voorstel van mevrouw Mia De Schamphelaere c.s. daarentegen is meer uitgewerkt. De indieners verklaren zich evenwel bereid om mee te werken aan een eventuele consensustekst, omdat het Vlaams Parlement zich volgens hen niet verdeeld mag tonen in deze aangelegenheid en omdat het in hun ogen wenselijk is om de senatoren zo snel mogelijk te betrekken bij de werkzaamheden van de Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften.

B. Inleidende toelichting bij het voorstel van bijzonder decreet houdende de uitvoering van artikel 37bis, § 1 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen

De indieners herinneren eraan dat de Senaat bij de grondwetsherziening van 1993 werd opgevat als een ontmoetingsplaats tussen de federale overheid en de deelstaten. Dat komt onder meer tot uiting in het stelsel van de gemeenschapssenatoren. Vanuit het oogpunt van het Belgisch coöperatief federalisme kan het volgens de indieners echter worden betreurd dat de vertegenwoordigers van de deelstaten zich in de Senaat in een belangrijke minderheidspositie bevinden, aangezien slechts 21 van de 71 senatoren gemeenschapssenator zijn.

De bijzondere wet op de hervorming van de instellingen (artikel 37bis) voorziet echter in de mogelijkheid dat het Vlaams Parlement, bij bijzonder decreet, rechtstreeks door het Nederlandse kiescollege verkozen senatoren bij zijn werkzaamheden betreft. Meer bepaald kan het Vlaams Parlement, met toepassing van de constitutionele autonomie, bepalen hoeveel senatoren bij de eigen werking worden betrokken en op welke wijze dit gebeurt.

Het betrekken van senatoren bij de werking van het Vlaams Parlement moet er volgens de indieners op gericht zijn om de Senaat optimaal te informeren over de standpunten en de verwachtingen van het Vlaams Parlement ten aanzien van het federale beleid. Deze informatieuitwisseling mag niet beperkt blijven tot materies met betrekking tot de Grondwet en de institutionele hervormingen. Ook in andere federale beleidsdomeinen is samenwerking aangewezen en moet de Vlaamse visie meer verduidelijkt en ondersteund worden op het federale vlak.

Het is volgens de indieners niet aangewezen om de senatoren te betrekken bij de plenaire zittingen van het Vlaams Parlement. Dit zou de publieke opinie immers in verwarring brengen en de democratische instellingen minder doorzichtig maken. Daarom wordt voorgesteld de rechtstreeks verkozen senatoren enkel uit te nodigen voor de commissievergaderingen van het Vlaams Parlement.

De indieners pleiten er ook voor om de senatoren op een flexibele wijze te betrekken bij de werkzaamheden. Daarom stellen ze voor elke commissie de keuze te laten om, al naargelang de agenda,

al dan niet rechtstreeks verkozen senatoren uit te nodigen.

Aangezien de betrokkenheid van rechtstreeks verkozen senatoren louter gericht is op informatieuitwisseling hoeven niet alle in aanmerking komende senatoren te worden uitgenodigd. Voorgesteld wordt om één senator per fractie uit te nodigen. Een gerichte aanwezigheid van een beperkt aantal rechtstreeks verkozen senatoren lijkt de indieners het meest aangewezen. Het beperken van het aantal uitgenodigde senatoren heeft het voordeel dat men de in de betrokken materie het meest beslagen senatoren kan uitnodigen. Door slechts één senator per fractie uit te nodigen willen de indieners ook voorkomen dat het aantal uitgenodigde senatoren het aantal vaste leden van de commissie zou benaderen of overtreffen. Daarbij hebben ze zich laten inspireren door de regeling met betrekking tot de Subcommissie voor Financiën en Begroting, waarin eveneens één lid per fractie vertegenwoordigd is.

De indieners merken verder op dat in de huidige stand van zaken de werkverdeling tussen de beide kamers van het federale parlement nog niet is uitgeklaard, en dat meer bepaald de Senaat er nog niet in geslaagd is voor zichzelf een nieuwe rol te definiëren binnen het federale staatsbestel. Vooralsnog heeft de Senaat zijn rol als ontmoetingsplaats van de gemeenschappen niet helemaal waar kunnen maken. De indieners vinden echter dat het hieruit voortspruitende gebrek aan werkvolume in de Senaat op zich zeker geen voldoende reden kan zijn om vanuit het Vlaams Parlement een algemene uitnodiging te richten aan alle in aanmerking komende senatoren.

Ten slotte hebben de indieners in hun voorstel ook willen streven naar een goed evenwicht tussen enerzijds voldoende precisie en anderzijds voldoende flexibiliteit. Het bijzonder decreet moet immers op zich precies genoeg zijn, omdat het een aangelegenheid regelt die dermate belangrijk is dat een loutere verwijzing naar het Reglement van het Vlaams Parlement niet volstaat. Anderzijds moet de regeling ook soepel genoeg zijn opdat ze de test van de tijd zou kunnen doorstaan.

De indieners verklaren zich ten slotte akkoord met het voorstel om tot een consensustekst te komen.

2. Eerste bespreking in de Commissie voor Staatshervorming, Algemene zaken en Verzoekschriften

– Algemeen

De heer André Denys verklaart zich namens zijn fractie akkoord met het voorstel om rechtstreeks verkozen senatoren bij de werking van het Vlaams Parlement te betrekken.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen daarentegen kant zich namens zijn fractie tegen de voorstellen die voorliggen. Hij herinnert eraan dat het de Franstaligen en niet de Vlamingen waren die vragende partij waren om rechtstreeks verkozen senatoren te betrekken bij de werking van bepaalde deelparlementen. Hij wijst er ook op dat de huidige Senaat nauwelijks kan beschouwd worden als de 'Senaat van de Gemeenschappen' die men oorspronkelijk beoogde. In elk geval is hij ervan overtuigd dat de aanwezigheid van een aantal rechtstreeks verkozen senatoren in de Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften geen meerwaarde zal betekenen voor de commissiewerkzaamheden.

Volgens de heer Gilbert Bossuyt is het wel degelijk wenselijk om rechtstreeks verkozen senatoren te betrekken bij de werking van het Vlaams Parlement. Het feit dat het hier oorspronkelijk een Franstalige eis betrof is volgens hem weinig relevant. De mogelijkheid om rechtstreeks verkozen senatoren bij de werking te betrekken bestaat nu eenmaal, en het Vlaams Parlement kan er enkel maar nuttig gebruik van maken. De spreker onderschrijft het voorstel om tot een consensus-tekst te komen.

Ook de heer Johan De Roo steunt het voorstel om rechtstreeks verkozen senatoren bij de werking van het Vlaams Parlement te betrekken. Voornamelijk de betrokkenheid van rechtstreeks verkozen senatoren bij de werkzaamheden van de Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften lijkt hem wenselijk, omdat de realisatie van de verdere staatshervorming pas mogelijk zal zijn wanneer het Vlaams Parlement voldoende medestanders heeft in de terzake bevoegde federale Kamers.

De heer Jos Geysels heeft evenmin bezwaar tegen het betrekken van rechtstreeks verkozen senatoren bij de werking van het Vlaams Parlement. Ook hij is er voorstander van om een consensustekst op te stellen.

De heer Marc Olivier merkt op dat het betrekken van senatoren bij de werkzaamheden van het Vlaams Parlement er niet toe mag leiden dat het Vlaams Parlement zijn agenda telkens moet afstemmen op die van de Senaat.

De minister-president herinnert eraan dat er in de discussienota voor een verdere staatshervorming (pagina 6) voor wordt gepleit om de rechtstreeks verkozen Nederlandstalige senatoren maximaal te betrekken bij de werkzaamheden van het Vlaams Parlement. Die betrokkenheid zou voor een stuk tegemoet komen aan het probleem dat de deelstaten, als gevolg van de jongste staatshervorming, niet langer betrokken zijn bij het totstandkomen van de institutionele wetgeving op federaal niveau. Dit is een anomalie in vergelijking met de meeste andere federale landen. De gemeenschapssenatoren zijn immers te klein in aantal om een herziening van de Grondwet of een wijziging van de bijzondere wetten die afbreuk doet aan de autonomie van de deelstaten te blokkeren. Om dit probleem structureel op te lossen dient het aantal gemeenschapssenatoren drastisch verhoogd. In afwachting daarvan kunnen de in aanmerking komende senatoren bij de werking van het Vlaams Parlement worden betrokken. Op die manier kan Vlaanderen immers sterker worden betrokken bij de federale besluitvorming over de verdere evolutie van de staatshervorming, én wordt er ten dele gestalte gegeven aan een federaal model waarbij de deelstaatparlementen daadwerkelijk worden betrokken bij de federale staatsinrichting. De Vlaamse regering heeft het echter over willen laten aan het Vlaams Parlement om terzake een initiatief te nemen.

– Aantal uit te nodigen senatoren

De heer André Denys kant zich tegen het principe dat slechts één senator per in het Vlaams Parlement vertegenwoordigde fractie zou worden uitgenodigd. Aangezien de senatoren toch enkel spreekrecht hebben, en geen initiatief- of stemrecht, meent hij dat het uitnodigen van alle in aanmerking komende senatoren de politieke evenwichten binnen de commissies van het Vlaams Parlement niet in het gedrang kan brengen.

Volgens de heer Johan Sauwens zou de uitnodiging inderdaad aan alle in aanmerking komende senatoren kunnen worden gericht, terwijl het vervolgens aan de politieke fracties zou toekomen om hieromtrent interne werkafspraken te maken. De heer Johan De Roo repliceert hierop dat er hoe dan ook werkafspraken zullen moeten gemaakt worden door de fracties. Wanneer er slechts één lid per

fractie wordt uitgenodigd, dan zal het immers aan de fracties toekomen om erover te waken dat telkens de terzake meest beslagen senator wordt afgevaardigd naar het Vlaams Parlement.

De heer Marc Olivier vreest dat de belangstelling van de senatoren minimaal zal zijn wanneer slechts één lid per in het Vlaams Parlement vertegenwoordigde fractie wordt uitgenodigd en wanneer de senatoren louter een adviserende stem krijgen in het Vlaams Parlement. Hij baseert zich daarvoor op zijn ervaring als gemeenschapssenator. De spreker pleit er daarom voor dat er zo weinig mogelijk senatoren uitgesloten zouden worden. Als een uitnodiging 'in globo' evenwel niet haalbaar zou blijken, dan meent hij dat het aantal door de fractie uit te nodigen senatoren in verhouding dient te staan tot de sterkte van de fractie.

De heer Paul Van Grembergen repliceert hierop dat senatoren die niet zouden willen ingaan op de uitnodiging van het Vlaams Parlement zich politiek onmogelijk zouden maken in Vlaanderen. In de marge van deze discussie pleit de spreker ervoor dat de gemeenschapssenatoren zich meer bewust zouden worden van hun belangrijke rol als vertegenwoordigers van het Vlaams Parlement in de Senaat. Volgens de spreker is het uitnodigen van alle in aanmerking komende senatoren grondwettelijk gezien in elk geval het meest correct.

Volgens de heer Gilbert Bossuyt daarentegen is het de meest aangewezen formule dat er één senator per fractie wordt uitgenodigd, eventueel met een systeem van opvolgers. Op die manier worden alle partijen op gelijke voet behandeld. Een dergelijke regeling is volgens hem perfect in overeenstemming met artikel 37bis van de bijzondere wet tot de hervorming van de instellingen.

De heer Johan Sauwens meent dat een eventueel compromis erin zou kunnen bestaan dat per in het Vlaams Parlement vertegenwoordigde fractie maximaal twee senatoren worden uitgenodigd. Dit komt deels tegemoet aan de wens om zoveel mogelijk senatoren bij de werkzaamheden te betrekken, terwijl het anderzijds ook aan de commissie enige flexibiliteit toestaat. Een commissie zou in dit systeem namelijk ook kunnen beslissen om slechts één senator uit te nodigen.

– *Onverenigbaarheden*

De heer André Denys pleit ervoor om op het federale niveau initiatieven te stimuleren met het oog op het opheffen van de door de bijzondere wet opgelegde onverenigbaarheid van het mandaat van

'geassocieerd' senator en een gemeentelijk, provinciaal of Europees mandaat. De heer Paul Van Grembergen repliceert daarop dat het betrekken van de senatoren bij de werkzaamheden van de raden in eerste instantie een eis was van de Franstaligen, die Franstalige verkozenen uit de randgemeenten en uit Voeren bij de werking van de Franse Gemeenschapsraad wilden kunnen betrekken. Deze eis werd door de Nederlandstaligen dan ook slechts ingewilligd op voorwaarde dat het mandaat van 'geassocieerd senator' onverenigbaar zou zijn met een gemeentelijk, een provinciaal of een Europees mandaat. Dit had meer bepaald tot doel om te voorkomen dat de heer José Happart betrokken zou worden bij de werkzaamheden van de Franse Gemeenschapsraad. De spreker kant zich dan ook tegen het voorstel om deze onverenigbaarheden ongedaan te maken.

3. Hervatting van de bespreking in de Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften

– *Algemeen*

Volgens de heer Johan Sauwens zou het een belangrijk politiek feit zijn wanneer de rechtstreeks verkozen senatoren worden uitgenodigd om deel te nemen aan de besprekingen in het Vlaams Parlement. Met name in de Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken zou er hierdoor een nieuwe dynamiek kunnen ontstaan. Daarom pleit de spreker voor een snelle regeling terzake.

De heer Joris Van Hauthem betwijfelt evenwel of het zoveel verschil zou uitmaken wanneer de rechtstreeks verkozen senatoren bij de werking van het Vlaams Parlement zouden worden betrokken. Hij stelt bovendien vast dat de commissie zich nog nauwelijks heeft beraden over de praktische modaliteiten van die betrokkenheid.

– *Het betrekken van rechtstreeks verkozen senatoren via een reglementswijziging*

Mevrouw Mieke Van Hecke stelt voor om op korte termijn een reglementswijziging door te voeren die het betrekken van de senatoren mogelijk maakt. Op langere termijn kan dan worden gedacht aan een decretale regeling. De heer Paul Van Grembergen kan hiermee instemmen, maar benadrukt de noodzaak om uiteindelijk toch tot een bijzonder decreet te komen. Mevrouw Mia De Schamphelaere wijst erop dat de reglementswijziging verder kan

gaan dan het bijzonder decreet. Eventueel kunnen ook de gecoöpteerde senatoren worden uitgenodigd.

De heer Jos Geysels vraagt zich evenwel af of het betrekken van de senatoren bij de werking van het Vlaams Parlement zomaar via een reglementswijziging kan geregeld worden. In elk geval mag de reglementsaanpassing niet in strijd zijn met het bijzonder decreet.

4. Artikelsgewijze bespreking in de Commissie voor Reglement en Samenwerking

Artikel 1

Artikel 1 wordt zonder opmerkingen unaniem aangenomen met 9 stemmen.

Artikel 2

De Commissie voor Reglement en Samenwerking opteert voor een flexibele regeling. Ze stelt voor dat de commissie beslist, naar gelang de agenda, al dan niet de rechtstreeks verkozen senatoren uit te nodigen. Ze beslist daarenboven, naar gelang het onderwerp, welke senatoren worden uitgenodigd.

Het amendement van mevrouw Mieke Van Hecke, de heren Peter De Ridder, Etienne Van Vaerenbergh en Jos Geysels strekt ertoe artikel 2 te vervangen waardoor de senatoren kunnen betrokken worden bij de werkzaamheden van het Vlaams Parlement indien een commissie van het Vlaams Parlement bij de regeling van de werkzaamheden, bij gewone meerderheid beslist dat er daartoe redenen zijn (Stuk 254/2). De senatoren beslissen of zij ingaan op deze uitnodiging. Door het amendement kunnen al de rechtstreeks verkozen Vlaamse senatoren bij de werkzaamheden van een commissie betrokken worden. Het is echter de commissie die bepaalt bij de regeling van de werkzaamheden welke senatoren zullen worden uitgenodigd. Deze werkwijze laat toe indien het onderwerp van algemeen belang is dat al de rechtstreeks verkozen senatoren worden uitgenodigd. Indien het onderwerp van een commissiebespreking zeer specifiek is, kan de commissie beslissen slechts die senatoren uit te nodigen die een bijzondere deskundigheid of interesse voor het betrokken onderwerp hebben.

Het amendement tot vervanging van artikel 2 wordt aangenomen met 7 stemmen bij 2 onthoudingen.

5. Eindstemming

Het geamendeerde voorstel van bijzonder decreet wordt unaniem aangenomen met 9 stemmen.

De verslaggever,

Jacques
TIMMERMANS

De voorzitter,

Norbert
DE BATSELIER

TEKST AANGENOMEN DOOR COMMISSIE

Artikel 1

Dit bijzonder decreet regelt zowel een gewestaangelegenheid als een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Ter uitvoering van artikel 37bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, ingevoegd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993, kunnen de senatoren, gekozen door het Nederlandse kiescollege, betrokken worden bij de werkzaamheden van het Vlaams Parlement indien een commissie van het Vlaams Parlement, bij de regeling van de werkzaamheden, bij volstreekte meerderheid van stemmen beslist dat er reden is senatoren uit te nodigen.
